

Дигитализация и дигитална трансформация в счетоводството

Ваня Лазарова*

Резюме: Дигитализацията и дигиталната трансформация носят съществени промени във всички фирми и сфери, независимо от размера им и икономическата област, в която работят. Счетоводството не стои встрани от тези промени. Напоследък с бързи темпове навлизат нови дигитални технологии, които коренно променят съвременния бизнес и счетоводството в това число. В българските фирми счетоводството е сфера, в която управлението на документите е строго специфицирано и регламентирано, което подпомага дигитализирането и дигиталната трансформация.

Ключови думи: дигитализация, дигитална трансформация.

JEL: G0, O31.

Увод

Дигитализацията и дигиталната трансформация носят съществени промени във всички фирми и сфери, независимо от размера им и икономическата област, в която работят. Обект на настоящото изследване е счетоводната дейност във фирмите, независимо от техния размер, а предмет на изследване е процесът на ди-

гитализация и дигитална трансформация в счетоводните отдели. С настоящата статия се прави опит да се изясни какви са тези процеси, доколко те са застъпени в счетоводството. Направен е опит, чрез изследване на различни източници, да се проследи докъде са достигнали процесите по дигитализация и дигитална трансформация в счетоводството на фирмите. Голяма част от извършващите се промени не засягат само счетоводството, а всички дейности във фирмата. Тук са разгледани някои специфични компоненти на дигитализацията и дигиталната трансформация в счетоводството като еднородността на системите; безхартиеното счетоводство; подобряване на съгласуваността на данните; оценка на качеството и точността на данните; отчитането в реално време; сложни анализи на големи данни; автоматизиране на рутинните процеси и др. Разгледана е спецификата на тези процеси в българските фирми.

1. Дигитализация и дигитална трансформация в икономиката

Дигитализацията като понятие напоследък се използва много в литературата, тъй както и в ежедневието ни. Много автори посочват, че автоматизацията и електронизацията в икономиката е приключила и настъпва ерата на дигитализацията и дигиталната трансформация (Петрова, 2018).

* Ваня Лазарова е доктор, доцент в катедра „Информационни технологии и комуникации“ на УНСС.

Дигитализацията е съвкупност от дейности по преобразуването на аналоговите информационни ресурси в дигитални копия и тяхното съхранение, достъп, използване, разпространение и сигурност.

Основните цели на дигитализацията са запазване на аналоговите информационни ресурси и дълготрайното им съхранение под формата на дигитални копия, както и осигуряване на достъп до тези копия чрез дигитални устройства и мрежи и събирането им в дигитални библиотеки.

В основата на дигитализацията стоят различните видове компютри и компютърни системи, които са дигитални още отпреди 70 години. Но икономиката в различните нейни аспекти може да се нарече дигитална само от последните двадесет години. Това стана възможно заради бурното развитие на устройствата за събиране и обработка на информация и бързо разпространяващите се мрежови технологии. Дигитализацията навлезе в икономиката чрез помощта на малките дигитални устройства, сензорни мрежи, четци, микроелектромеханични устройства и пр.

Дигитализацията се извършва чрез използване на различни съвременни дигитални технологии, които са ежедневно разширяващо се множество.

Сред новите дигитални технологии най-изпъкващи и влияещи на съвременния бизнес са:

- Средствата за дигитализиране на традиционните информационни потоци и Интернет на нещата (IoT). Тук се включват всички софтуерни системи за изготвяне на електронни документи, сканиране и преобразуване на хартиени документи, както и сензори, които могат да събират информация в реално време и да я изпращат за последваща обработка и анализ.
- Мобилни приложения. Днес все повече фирми се стремят да внесат промяна на бизнес моделите и процесите си в

посока онлайн услуги. Тези услуги се достъпват най-лесно и от всяка точка чрез мобилни приложения – онлайн банкиране, следене на отстъпки, търсене на специфични услуги, продукти и пр.

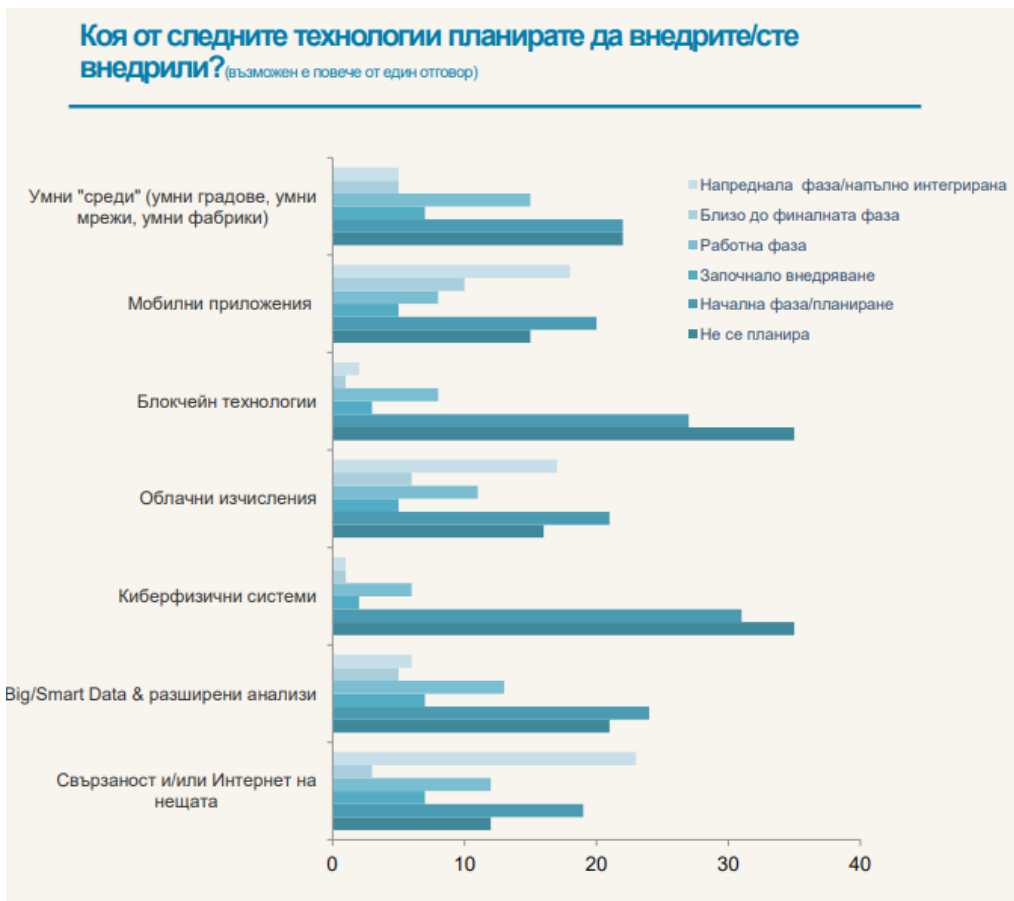
- Бизнес интелигентност и обработка на големи данни. Информацията има смисъл да се натрупва, само ако може да се обработва със съответните инструменти и предоставя на поискалите я във вид, който може да им служи най-добре. Днес е възможно в реално време да се извлече семантично свързана информация за минали периоди, да се направят прогнози за бъдещето на фирмата въз основа на анализи на данни и да се коригира стратегията на фирмата, в зависимост от тези резултати.
- Изкуствен интелект. Тези технологии идват на помощ, когато трябва да се съпостави новопоявил се обект с известен вече такъв и да се удостовери неговата принадлежност към група познати обекти. Към тези технологии могат да се причислят и така наречените виртуални агенти, които могат да се използват за работа с клиенти при издаване на фактури, извършване на изчисления, проверка на документи.
- Добавена и виртуална реалност. Тези технологии могат да променят обучението на служителите, обслужването на клиентите, работата с доставчиците, производителността и цялостното представяне на компанията на пазара.
- Blockchain технологии. Информацията трябва да бъде защитена по цялата верига създаване-обработка-съхранение-разпространение. В новия дигитален свят, blockchain технологиите могат да помогнат в осигуряването на интегритета на данните, обработката на транзакциите и управлението на връзките с клиентите и доставчиците.
- Облачните технологии. Всички компоненти на дигиталната трансформация

трябва да бъдат обединени в една обща платформа, която да е достъпна от всякакви устройства, да има възможност да расте с нарастването на данните и да е отворена за интеграция с най-различни системи. Облачните технологии осигуряват тази платформа.

Списъкът с технологични промени може да се разшири още много, но по-важно е да се разбере, че тези промени водят до нови парадигми, които трябва да се проучат, да се изследват детайлно и обществото да бъде информирано за тях. Едва тогава е възможно да се осъществи дигиталната трансформация.

Дигиталната трансформация е интеграция на новите дигитални технологии във всички сфери на бизнеса. Тази интеграция води до фундаментална промяна на начина, по който организацията работи.

Според едно проучване на дигитализацията и дигиталната трансформация в България (Сименс България & Германско-Българска индустриално-търговска камара, 2018) (фиг. 1), направено през 2018 г., сред 76 фирми, работещи в 30 различни индустрии, най-силно застъпените технологии, които фирмите смятат да внедрят, са мобилните приложения, Интернет на нещата и облачните технологии (фигура 1).

Фигура 1. Изследване на Сименс България & Германско-Българска индустриално-търговска камара за проектите за внедряване на IT технологии в българските фирми.

Това, което също прави впечатление от това изследване в България, е, че нашите фирми не очакват да напреднат значително във внедряването на системи с изкуствен интелект и блокчейн технологиите.

2. Специфика на дигитализацията и дигиталната трансформация в счетоводството

Счетоводството не остава встрани от тези фундаментални промени. Дигитализацията и дигиталната трансформация са съществена част от процесите, извършващи се в него.

Основната дейност на счетоводство е събирането на първични данни от различните информационни системи във фирмата, обработката и преобразуването им в нова информация, несъществуваща до момента. От първичните документи, издадени от различните системи, в счетоводството се изготвят вторични документи, чиято информация служи на мениджърите за вземане на ефективни управленски решения. В същото време, счетоводството е сфера, в която управлението на документите е строго специфицирано и регламентирано, съществува дисциплина на управление на процесите, свързани с генерирането и използването на документите.

През годините хората натрупаха огромен опит в дигитализирането на отделните процеси по обработката на информацията и в частност на множество аспекти от счетоводната дейност. Създадени са много системи, които наподобяват човешката дейност. Могат да се посочат като пример системи за автоматично идентифициране на банкови плащания за договори с клиенти (Tsaneva, 2008), системи за електронни фактури (Borica AD, 2019); автоматично попълване на базата данни с артикули, чрез използване на баркодове и четци (BG barcode, 2019); системи за обектно-ориентирани симулационни

решения в областта на производствения анализ и контрол (Tsaneva, 1998); и много, много други. Дигитализирането на тези процеси промени много счетоводната отчетност и работата на счетоводителя в посока автоматизиране на рутинните дейности.

Спецификата на дигитализацията и дигиталната трансформация в счетоводството е свързана най-вече със следното:

1. еднородност на системите, използвани във фирмата;
2. разширяване на интерфейсите към външни системи;
3. безхартиено счетоводство;
4. подобряване на съгласуваността на данните;
5. оценка на качеството и точността на данните;
6. отчитане в реално време;
7. сложни анализи на големи данни;
8. автоматизиране на рутинните процеси;
9. високи очаквания към одиторите – одиторите да бъдат едновременно по-ефективни и да водят до повишаване на качеството на информацията.

По-нататък ще бъдат разглеждани някои от тези специфични компоненти на дигитализацията и дигиталната трансформация в счетоводството.

2.1. Еднородност на системата

Според множеството изследвания (Pratt, 2017), (Digitalisation in Accounting, 2017), един от основните проблеми засега пред счетоводството е съвместимостта между отделните информационни системи, използвани за взаимоотношенията между отделите вътре във фирмата и между фирмата и външния свят. Много отдели имат нужда от достъп до счетоводната информация. На служителите им се налага да изпращат отчети за разходите и друга информация в счетоводния отдел; екипи, работещи по различни проекти, се нуж-

даят от финансова информация във всеки един момент. В същото време е необходимо разширяване на интерфейсите към външни системи като доставчици и банки, което многократно би скъсило работния процес. Ако всички работят с единна софтуерна платформа, която е разположена на защитен сървър, без размяна на хартиени документи, част от тези проблеми могат да бъдат решени. Това би повишило и съгласуваността на данните, защото базата данни ще е една и съща.

2.2. Безхартиено счетоводство

Преминването към изцяло безхартиено счетоводство също е стъпка към дигитализацията, като необходимите технологии за това са вече налице. Когато комуникацията с външни контрагенти е посредством електронни документи, то вътрешнофирменото счетоводство трябва да извърши проверка и валидизация. Ако от външните контрагенти постъпят хартиени фактури, те могат да се сканират, да се разпознаят чрез OCR софтуер, резултатът да се сравни с поръчката, като всичко това може да се извърши изцяло софтуерно. Остава да се автоматизира процесът за проверка и валидизация, който също е въпрос на подходящ и надежден софтуер. Има наченки на подобен софтуер, технологиите датират от доста отдавна (Ivanov, 2011), тяхното евтино и повсеместно прилагане престои. Много счетоводни софтуерни продукти вече имат безплатен модул за валидация, като например Microinvest Валигатор. Засега проверката за валидност е ограничена до следните няколко кода: Единен Граждански Номер (ЕГН), Единен Идентификационен Код (ЕИК); ДДС номер на фирми от Европейския Съюз (ЕС) и IBAN номер на банкова сметка. Разбира се, не всичко може да свърши софтуерът. Човекът ще остане засега последното звено при проверката на документите.

2.3. Оценка на качеството и точността на данните

Точността и качеството на данните на дадена фирма са от решаващо значение, независимо дали това са записи за продажби, покупки или чувствителна информация за клиенти. Ако част от тази информация е неточна или непълна, ефектът върху организацията може да варира от лош имидж до катастрофа. Оценката на качеството на данните, означава да се определи степента, до която данните адекватно подкрепят бизнес нуждите на компанията. Такава оценка е необходима на дигитализиращото се счетоводство. Има множество критерии в литературата за оценка на качеството и точността на данните (Tozzi, 2018) – интегритет, консистентност, валидност, пълнота, съвоевременност. Част от тези показатели (интегритет, консистентност, валидност) се подгържат автоматично от съвременните системи за управление на бази от данни (Радоев, 2017), но друга част от тях, като пълнотата и съвоевременността, са отговорност на счетоводителите, въвеждащи или проверяващи електронните входни документи, или извършващи счетоводните операции.

Пълнотата се отнася до това дали цялата необходима информация присъства в набора от данни. Например, ако информацията за клиента в базата данни се изисква да включва както име, така и фамилия, всеки запис, в който полето за първо име или фамилия не е попълнен, се отбелязва като непълна.

Своевременността се отнася до това дали информацията е актуална за предвидената употреба. Налице ли е точната информация, когато е необходимо? Например, ако клиентът е уведомил компанията за промяна на адреса, но новият адрес не е в базата данни по време на обработката на платежните документи, този запис не

издържа теста за актуалност. Показателят, използван за измерване на своєвременността, е времевата разлика между това кога данните са необходими и кога са налични.

2.4. Отчитане в реално време

С дигитализирането на счетоводството отчитането в реално време до голяма степен стана факт. Отчитането в реално време е част от бизнес интелегентните системи, която се състои в събиране на актуални данни и предаването им на потребителите, в момента, когато това се случи. Информацията се представя в най-актуалната си форма за мениджърите, които лесно могат да вземат бързи решения, когато са в състояние на времеви ограничения. Всяка фирмена транзакция се осчетоводява и това означава, че обработените данни за нея могат да станат веднага достъпни. Системата за отчитане в реално време може да предупреди за наличие на контрагенти, които са нередовни платци и да предотврати издаването на нови фактури на такива клиенти или доставчици. Досега това става постфактум, установяването на натрупани задължения се разбира едва след като сделката е осъществена и съответните платежни документи са издадени.

2.5. Сложни анализи на големи данни

Анализът на големи данни е процес на изследване на големи и разнообразни набори от данни за разкриване на семантична информация, която не е съществувала до момента като скрити модели, неизвестни корелации, пазарни тенденции и предпочитания на клиентите, които могат да помогнат на организациите да вземат информирани бизнес решения.

Анализът на големи данни повлиява на счетоводството, като влияе върху начи-

на, по който се извършва дейността му. Например, напоследък текстови, видео и аудио данни постепенно се свързват с традиционните данни, като се налага тяхната обработка да се извърши с нови технологични средства – отчитане на заплащане според броя кликове върху дадена реклама, обработката и отразяването на данните за ангажираността със съдържанието (content engagement data) и пр. Друг аспект от анализите на големи данни, поради който счетоводителите трябва да разширят своите умения за работа с аналитични данни е отчитането на справедлива стойност (Велинова-Соколова, 2016). Необходимо е те да могат да използват натрупаните международни налични данни, тъй като те могат да повлияят съществено върху оценките на справедлива стойност на активите и пасивите.

2.6. Автоматизиране на рутинните процеси

Управлението на работния процес е начин за контрол и автоматизиране на рутинните процеси в организацията. Дава се по-лесен начин за стандартизиране на работните процедури, така че цялата работа да може да бъде завършена за по-малко време. Комуникацията между членовете на екипа е опростена, рутинните задачи са автоматизирани и ежедневната работа става лесна за управление. Автоматизирането на процесите води до увеличаване на производителността, сигурността и следенето на работата на екипа. В рамките на счетоводството могат да се автоматизират много дейности: генериране на документи; съхраняване на документи; архивиране на всички счетоводни операции в края на работния ден или през определен период; проверка на версиите и промените, нанасяни в даден документ; създаване на дневник на одит, който показва кой какво е направил

и кога в счетоводната система; автоматично задаване на етикети на документите за бързо категоризиране и търсене и мн. други. Голяма част от съвременните счетоводни системи включват софтуерни средства за автоматизация на рутинните дейности, които до висока степен успяват да елиминират неефективността и грешките при работа.

2.7. Изисквания към одиторите

Одитът извършва външна, независима проверка на финансовите отчети, която установява тяхната достоверност (или недостоверност). Но в съвременните условия фирмите изискват одитите да завършват не просто с удостоверителни документи, а едновременно с това да водят до повишаване на качеството на информацията. Одиторите трябва да са в състояние да обработват, освен структурирана информация, и неструктурирана информация като гласови данни, текстови полета в базите данни, електронни тагове и етикети, данни от сензори, четци и др. Освен това, нараства обемът на нетрадиционни източници на данни, които одитът също трябва да е в състояние да обработва – имейли; описание на плащането в свободен текст; данни от социални медии... Одиторите трябва да са в състояние да работят с нови дигитални технологични средства, които да им позволят да изготвят качествени одити с информация, която би могла да бъде от полза за фирмата. Могат да прилагат, например, database-to-database верификация с базите данни на контрагентите, за да се сравни еднаквостта на записите. Използването на съвременен софтуер за идентифициране на евентуалните транзакционни аномалии може, например, да проследи разделяне на плащането, за да се избегнат лимити или да се открият неотпоризирани плащания и пр.

3. Дигитализация и дигитална трансформация в счетоводството на българските фирми

Според проучванията, които се извършват в момента по проекта „Дигитализация на икономиката в среда на големи данни“, в българските фирми процесите по дигитализация и дигитална трансформация в счетоводството са в начална фаза, но все пак се придвижват с бързи стъпки. Фирмите осъзнават много ясно, че ако не се трансформират дигитално, ще усетят много негативни последици върху бизнеса си (Дневник – Технологии, 2019).

В българските фирми счетоводството е сфера, в която управлението на документите е строго специфицирано и регламентирано, което подпомага дигитализирането и дигиталната трансформация. В сравнение с фирмите от Европа, у нас счетоводството е сравнително стандартизирано. Макар че примерният сметкоплан е препоръчителен в България, много от фирмите продължават да използват установения с годините добре познат сметкоплан. Бюджетните организации също спазват общ сметкоплан, с известна специфика и различия (Рагоев, 2016). Затова може да се каже, че интерфейсната връзка между организациите и държавата е налице до голяма степен, макар че сметкопланът е препоръчителен за използване. Това доведе до огромен напредък при валидирането на електронните документи.

Валидирането на електронните документи представлява процес на проверка на сертификационната верига спрямо наличните от системата списък доверени издатели на сертификати (Trusted Roots) и визуализиране информация за резултата от проверката за издателя (Държавна агенция „Електронно управление“, 2019). Валидирането включва и проверка за интегритета на подписания електронен документ и ви-

зуализиране на резултата от проверката. Изградената система на валидиране у нас работи и се използва и от счетоводствата на фирмите и от гражданите.

В България вече почти няма счетоводство, което да не използва компютърна информационна система за счетоводно отчитане. В най-лошия случай отчитането може да става с използване на Excel, но като се имат предвид огромните възможности на електронните таблици и наличието на интерфейси към всички необходими електронни системи, това не е голям недостатък. Така че можем да кажем, че процесът на електронизация в счетоводството на българските фирми и почти завършен.

У нас действат реално много софтуерни системи, които подпомагат дигитализацията в счетоводство. Съществува платформа за съхранение и споделяне на продуктова информация, като цитираната по-горе BG Barcode, която позволява да се търси информация в сигурна база данни, относно съществуването на стоки, продукти, материали и пр. Тази информация е обща за клиенти, търговски партньори, търговски вериги, онлайн платформи, регулаторни органи и др.

Електронното фактуриране у нас е много разпространено. Това е крачка напред към безхартиеното счетоводство и подобряването на съгласуваността на данните. Съществуват безплатни български платформи за електронно фактуриране на водещи фирми като Борика и БулМар, които са също така надеждно защитени за конфиденциална работа.

Облачните технологии в счетоводството са в начален етап. Съществуват достъпни български счетоводни облачни системи, които могат да се наемат (Collibri ERP, 2019), като работата с тях не е по-сложна от работата с традиционна счетоводна система. Те са защитени според изискванията на стандарта ISO 27001 (информационна сигурност). Трябва да се преодолеем ня-

кои наслоени психологически задръжки у счетоводителите, че информацията, която не се намира на компютъра в тяхното работно място, не е сигурно защитена.

По отношение на последните новости, дигитализацията в отчитането доведе до възможността всяка покупка у нас да бъде проследена в реално време от данъчните органи. След промяната на касовите апарати, която предстои да приключи до края на 2019 г., дигитализацията при отчитането на директните продажби ще бъде факт.

Могат да се посочат още примери на бързи промени в счетоводствата на българските фирми по посока на дигитализацията и дигиталната трансформация. Не можем изчерпателно да изредим всички, но трябва да споменем, например, бързото навлизане на системите за електронно архивиране на документи (Система за електронен архив, 2019), чрез които могат да се съхраняват и търсят не само счетоводни документи, но и различни неструктурирани документи, свързани със счетоводството, като различни заповеди, договори, имейли и пр.

Заклучение

Дигитализацията и дигиталната трансформация в компаниите се извършва не само в основните оперативни области по веригата за добавена стойност, но също така и в централните управленски функции като счетоводство и финанси. Процесите в счетоводството се променят с бързи темпове по посока на дигитализация и дигитална трансформация. Настъпва време, когато традиционните счетоводни системи ще бъдат надстроени със системи за управление на цялата организация, хоризонталната и вертикалната връзка между служителите и отдели ще бъде непрекъсната, което ще позволява актуализиране и усъвършенстване на стратегията на фирмата с оглед на непрекъснатотоменящите се пазарни условия.

Цитирани източници:

Велинова-Соколова, Н., 2016. Съвременни аспекти на оценяването и отчитането на финансовите инструменти. София: УИ „Св. Климент Охридски“.

(Velinova-Sokolova, N., 2016. Savremenni aspekti na otsenyavaneto i otchitaneto na finansovite instrumenti. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“)

Дневник – Технологии, 2019. Извлечено от Българските компании имат една година за дигитална трансформация: https://www.dnevnik.bg/tehnologii/2016/05/26/2766188_bulgarskite_kompanii_imat_edna_godina_za_digitalna/

(Dnevnik – Tehnologii, 2019. Izvlecheno ot Bulgarskite kompanii имат една година за digitalna transformatsia: https://www.dnevnik.bg/tehnologii/2016/05/26/2766188_bulgarskite_kompanii_imat_edna_godina_za_digitalna/)

Държавна агенция „Електронно управление“, 2019. Извлечено от Валидиране на Е-Документ: <https://evaluation.egov.bg/>

(Darzhavna agentsia „Elektronno upravlenie“, 2019. Izvlecheno ot Validirane na E-Dokument: <https://evaluation.egov.bg/>)

Петрова, П., 2018. Индустрия 4.0 и счетоводството: предизвикателства и възможности. *Научни трудове на УНСС*, с. 135-144.

(Petrova, P., 2018. Industria 4.0 i schetovodstvoto: predizvikelstva i vazmozhnosti. *Nauchni trudove na UNSS*, s. 135-144)

Радоев, М., 2016. Специфични изисквания към счетоводния софтуер в бюджетните организации. *Икономически и социални алтернативи*, с. 93-96.

(Radoev, M., 2016. Spetsifichni iziskvania kam schetovodnia softuer v byudzhethnite organizatsii. *Ikonomicheski i sotsialni alternativi*, s. 93-96)

Радоев, М., 2017. Теория и практика на базите от данни. София: изд. „Авангард прима“.

Система за електронен архив. Извлечено от Система за електронен архив: <http://www.irhive.com/>

(Radoev, M., 2017. Teoria i praktika na bazite ot dannii. Sofia: izd. „Avangard prima“. Sistema za elektronen arhiv. Izvlecheno ot Sistema za elektronen arhiv: <http://www.irhive.com/>)

Сименс България & Германско-Българска индустриално-търговска камара. (2018). Проучване за нивото на дигитализация в България. https://bulgarien.ahk.de/fileadmin/AHK_Bulgarien/News/Digitalization_Survey_Bulgaria-BG.pdf

(Siemens Bulgaria & Germano-Balgarska industrialno-targovska kamara. (2018). Prouchvane za nivoto na digitalizatsia v Bulgaria. https://bulgarien.ahk.de/fileadmin/AHK_Bulgarien/News/Digitalization_Survey_Bulgaria-BG.pdf)

Система за електронен архив, 2019. Извлечено от Система за електронен архив: <http://www.irhive.com/>

(Sistema za elektronen arhiv, 2019. Izvlecheno ot Sistema za elektronen arhiv: <http://www.irhive.com/>)

BG barcode, 2019. Извлечено от BG barcode: <https://www.bgbarcode.bg/>

(BG barcode, 2019. Izvlecheno ot BG barcode: <https://www.bgbarcode.bg/>)

Borica AD, 2019. Извлечено от е-фактура: <https://www.efaktura.bg/>

(Borica AD, 2019. Izvlecheno ot e-faktura: <https://www.efaktura.bg/>)

Collibri ERP, 2019. Извлечено от Анализ на дейността и счетоводство: <https://colibrierp.com/>

(Collibri ERP, 2019. Izvlecheno ot Analiz na deynostta i schetovodstvo: <https://colibrierp.com/>)

Digitalisation in Accounting, 2017. Munich: KPMG.

Ivanov V., M. T., 2011. Securing the Core University Business Processes. Lecture Notes in Computer Science, volume 6555 LNCS, 104-116.

Pratt, M., 2017. Benefits of Making the Move from Paper Accounting to Digital. Retrieved from business.org: <https://www.business.org/finance/cost-management/benefits-making-move-paper-accounting-digital/>

Tozzi, C., 2018. (2018 10 3). Does Your Data Measure Up? How to Assess Data Quality.

Retrieved from syncsort.com: <http://blog.syncsort.com/2018/10/data-quality/data-measure-assess-data-quality/>

Tsaneva, M., 2008. Information Technology for Automatic Identification of Bank Payments for Contracts with Clients. *Economic alternatives*.

Tzaneva, M. A., 1998. Object-oriented based Simulation Solutions in Production Analysis and Control. Sofia.